

Stéphane Ostyn

APOTHEEK IN DE PRAKTIJK

Medisch Frans in de apotheek

acco

MEDISCH FRANS IN DE APOTHEEK

Dit boek behoort tot de reeks *Apotheek in de praktijk*, gericht op apothekers, apotheek-assistenten (in opleiding) en andere professionals werkzaam in het farmaceutische domein.

Verschenen in deze reeks:

Farmaceutische zorg voor patiënten met depressie. Praktijkgids

Medisch Frans in de apotheek

Medisch Frans in de apotheek

Stéphane Ostyn

Acco Leuven / Den Haag

Dankwoord

Mijn oprechte dank gaat uit naar apr. Johan Christiaens, phn Xavier Collin, phn Nicole Dombret, Geneviève Ostyn en Lieve De Wachter voor het kritisch doornemen van het manuscript en voor de taalkundige opmerkingen.

Eerste druk: 2013

Gepubliceerd door

Uitgeverij Acco, Blijde Inkomststraat 22, 3000 Leuven, België
E-mail: uitgeverij@acco.be – Website: www.uitgeverijacco.be

Voor Nederland:

Acco Nederland, Westvlietweg 67 F, 2495 AA Den Haag, Nederland
E-mail: info@uitgeverijacco.nl – Website: www.uitgeverijacco.nl

Omslagontwerp: www.frisco-ontwerpbureau.be

© 2013 by Acco (Academische Coöperatieve Vennootschap cvba), Leuven (België)

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
No part of this book may be reproduced in any form, by mimeograph, film or any other means without permission in writing from the publisher.

Inhoud

Woord vooraf	9
Woord vooraf	11
Inleiding	13
I. BASISWOORDENSCHAT	15
1. De actoren	17
1.1. De apotheker en zijn patiënt	17
1.2. Interactie met de patiënt	18
1.2.1 Formules de salutation	18
1.2.2 Demander quelque chose	18
1.2.3 Mieux entendre / mieux comprendre	18
1.2.4 Répondre	18
1.2.5 Remercier	18
2. De geneesmiddelen	19
2.1. De woordcombinaties van <i>médicament</i>	19
2.2. De verschillende types geneesmiddelen	20
2.3. Gebruiksaanwijzing	21
2.4. De WHAM-vragen	21
2.5. Vragen over het strikt volgen van de therapie	22
2.6. De soorten verpakkingen	22

3. Dagdagelijkse woorden om gezondheidsproblemen uit te drukken	23
3.1. Uitdrukkingen die een algemeen onbehagen weergeven	23
3.2. Uitdrukkingen die een meer specifiek probleem verwoorden	23
3.3. De beschrijving van medische termen	25
II. EERSTELIJNSANAMNESE	27
1. Questions relatives à une douleur	29
1.1. La combinatoire avec douleur	29
1.2. Questions fréquentes	30
1.2. Veelgestelde vragen	31
2. Questions ciblées	32
2. Gerichte vragen	33
2.1. Les affections nez, gorge, oreilles	32
2.1. Aandoeningen van de neus, keel en oren	33
2.2. Les maux de tête	34
2.2. Hoofdpijn	35
2.3. Problèmes respiratoires	36
2.3. Ademhalingsproblemen	37
2.4. Douleurs thoraciques et cardiaques	36
2.4. Pijn in de borst en hartstreek	37
2.5. Affections de l'estomac, du foie, des intestins, du pancréas	38
2.5. Maag-, lever- en darmklachten	39
2.6. Maladies rénales et urogénitales	38
2.6. Nier- en urogenitale ziektes	39
2.7. Maladies de la peau	38
2.7. Huidziektes	39
2.8. Maladies vasculaires	40
2.8.1. Problèmes vasculaires veineux	40
2.8.2. Problèmes vasculaires artériels	40
2.8.3. Mains froides / pieds froids	40

2.8.	Vasculaire ziekten	41
2.8.1.	Aderproblemen	41
2.8.2.	Slagaderproblemen	41
2.8.3.	Koude handen en voeten	41
2.9.	La consultation orthopédique	42
2.9.	Orthopedische anamnese	43
2.10.	Endocrinologie	44
2.10.1.	Hypothyroïdie	44
2.10.2.	Hyperthyroïdie	44
2.10.	Endocrinologie	45
2.10.1.	Hypothyroïdie	45
2.10.2.	Hyperthyroïdie	45
2.11.	Questions gynécologiques	44
2.11.	Gynæcologische problemen	45
2.12.	La consultation pédiatrique	46
2.12.	Pediatrische raadpleging	47
2.13.	La consultation diabétique	48
2.13.	Het diabetisch overleg	49
2.14.	Questions de psychiatrie générale	50
2.14.	Algemene psychiatrische vragen	51
III.	DE MENSELIJKE ANATOMIE	53
■	Het menselijk lichaam	55
■	Het hoofd	58
■	Het oor	59
■	De mond en de farynx	60
■	Het oog	62
■	De interne organen	63
■	De lever	66
■	Het hart	67
■	De geslachtsorganen	68

IV. MEDISCHE TERMEN EN WOORDCOMBINATIES	71
1. Nederlands – Frans	73
2. Frans – Nederlands	107
V. MEDISCHE AFKORTINGEN	145
VI. BASISVAARDIGHEDEN	149
1. De directe vraag	151
1.1. De vraag zonder vraagwoord	151
1.2. Met een vraagwoord: <i>où, quand, combien, pourquoi, comment, depuis quand, ...</i>	152
1.3. Met <i>quel</i>	153
2. De cijfers	155
Bibliografie	157

Woord vooraf

Vijfentwintig jaar geleden begonnen we aan de toenmalige Universitaire Instelling Antwerpen (UIA) met enkele schuchtere oefeningen in communicatie voor studenten apotheker. Aan de KU Leuven werd ondertussen naarstig gewerkt aan een nieuw studieprogramma waarin de patiënt voortaan een centrale rol zou bekleden. Ik mocht een van de spelers zijn om het programma mee vorm te geven.

Communicatievaardigheden voor apothekers was in 1990-1991 mijn eerste cursus aan de KU Leuven. Leren omgaan met patiënten: complex en terzelfdertijd eenvoudig. Het gaat over begrijpen en begrepen worden. Niet-verbale tekenen blijven hierbij belangrijk. Ze geven kleur aan het gesproken woord, in welke taal we dat woord ook mogen voeren. Anderzijds zorgen problemen gerelateerd aan het gesproken woord tot cognitieve dissonantie: we willen wel communiceren maar slagen daar slechts gedeeltelijk in.

Wij wonen in een land met drie officiële talen. Het Frans is er één van. Koning Boudewijn zaliger had het over ‘... *le défi que nous a laissé l’histoire...*’. Een taal is de sleutel naar begrip, niet enkel begrijpen van de patiënt, maar ook van zijn culturele omgeving. Een taal appeleert aan het karakter van wie ze spreekt. Frans is bij uitstek een gevoelstaal, ver van het zakelijke. Onze pogingen om de patiënt in het Frans te woord te staan of tenminste aan te geven hem te begrijpen, laten aan deze patiënt toe zich uit te drukken in zijn eigen taal. Dat verlaagt de drempel. Stéphane Ostyn vertrekt van praktische situaties met eenvoudige en duidelijke zinnen en uitdrukkingen. Hij slaagt erin om ons pagina na pagina vertrouwd te maken met het typisch farmaceutische jargon.

Frans begrijpen en spreken vraagt inspanning, meer dan we menen te ervaren voor Engels. Wellicht enthousiasmeert het boek ons om een stap verder te zetten in de kennis van de Franse taal. Oefening baart kunst. Eens we een vlotte conversatie kunnen voeren, krijgen we via onze patiënten nieuwe woorden, begrippen en uitdrukkingen aangereikt. We zullen ervaren hoe kleurrijk de taal van Molière wel is. Franstaligen kunnen dan bovendien bij ons ‘thuis komen’ in een zorgende, begrijpende en harmonieuze

omgeving. Wellicht mogen we dan verwijlen bij de pinkstergedachte: '*... ieder hoorde hen spreken in zijn eigen taal...*' (Handelingen 2, 1-13).

Gert Laekeman
Gewoon Hoogleraar
Faculteit Farmaceutische Wetenschappen – KU Leuven

Woord vooraf

Aan de balie in de apotheek moet je, zeker in de rand rond Brussel, bijna dagelijks je beste Frans boven halen. Niet evident, zeker als je gesprekspartner zelf ook Frans als tweede taal heeft! Ieder van ons spreekt wel een aardig mondje Frans, maar medische termen, lichaamsdelen, kwaaltjes en middeltjes vertalen, is toch niet evident. Meer dan eens komen er armen en voeten aan te pas om ons uit te drukken, terwijl we duidelijke en patiëntgerichte communicatie in de apotheek toch wel erg belangrijk vinden.

Je moet wel van Mars komen (of van Venus) om niet te zien dat het beroep van apotheker in volle evolutie is. Van "arsenijbereidkundige" tot begeleider van patiënten, van specialist in de scheikunde tot specialist van het geneesmiddel. In die nieuwe rol als zorgverlener neemt communicatie een centrale plaats in. De recent ingevoerde Begeleidingsgesprekken bij Nieuwe Medicatie (BNM) zijn daar een goed voorbeeld van. Of het nu gaat om instructies voor een inhalatiehulpmiddel, opvolging van de therapietrouw of het inschatten van de klinische resultaten van een medicamenteuze behandeling: goed wederzijds begrip, woordkeuze en helderheid zijn cruciaal.

Niet alleen communicatie met patiënten is belangrijk. Ook overleg met andere zorgverleners, zoals de voorschrijvende artsen en thuisverpleegkundigen, wordt steeds belangrijker in een vergrijzende maatschappij, waar chronische behandelingen en preventie steeds meer aan gewicht winnen. Ook daar is professionele communicatie en correct taalgebruik nodig. Ook daar moet de apotheker, soms in een meertalige context, zijn of haar rol kunnen spelen.

Vanuit de beroepsverenigingen willen we onze leden daarin ondersteunen, maar taalkunde is niet meteen onze specialiteit. Gelukkig zijn er ook specialisten op het gebied van medische taal, die met input van apothekers een antwoord kunnen bieden op de groeiende behoefte naar taalkennis in de farmaceutische sector. Ik wil dan ook graag auteur Stéphane Ostyn en Acco bedanken om dit project uit te bouwen tot een succesverhaal.

Apr. Lieven Zwaenepoel
Ondervoorzitter van het Brabants Apothekers Forum

Inleiding

Gaat de taalbeheersing van het Frans globaal achteruit in Vlaanderen? Als we de alarmerende studies die van tijd tot tijd de pers halen, mogen geloven, is dat zeker het geval. Maar zelfs wie het Frans goed beheerst, beschikt na afloop van zijn studies niet altijd over de noodzakelijke specifieke vakterminologie wanneer hij met de professionele realiteit te maken krijgt. Dat geldt onder meer ook voor de Nederlandstalige apotheker en apotheker-assistent.

Dit boek heeft als bedoeling deze doelgroep bij te staan bij de ‘opvang’ van Franstalige patiënten. In een eerste deel wordt aan de hand van overzichtelijke kaders de medische basisterminologie aangebracht in zijn context. Op een eenvoudige manier krijgt de lezer zo een duidelijk overzicht van de combinaties waarin de medische termen worden gebruikt.

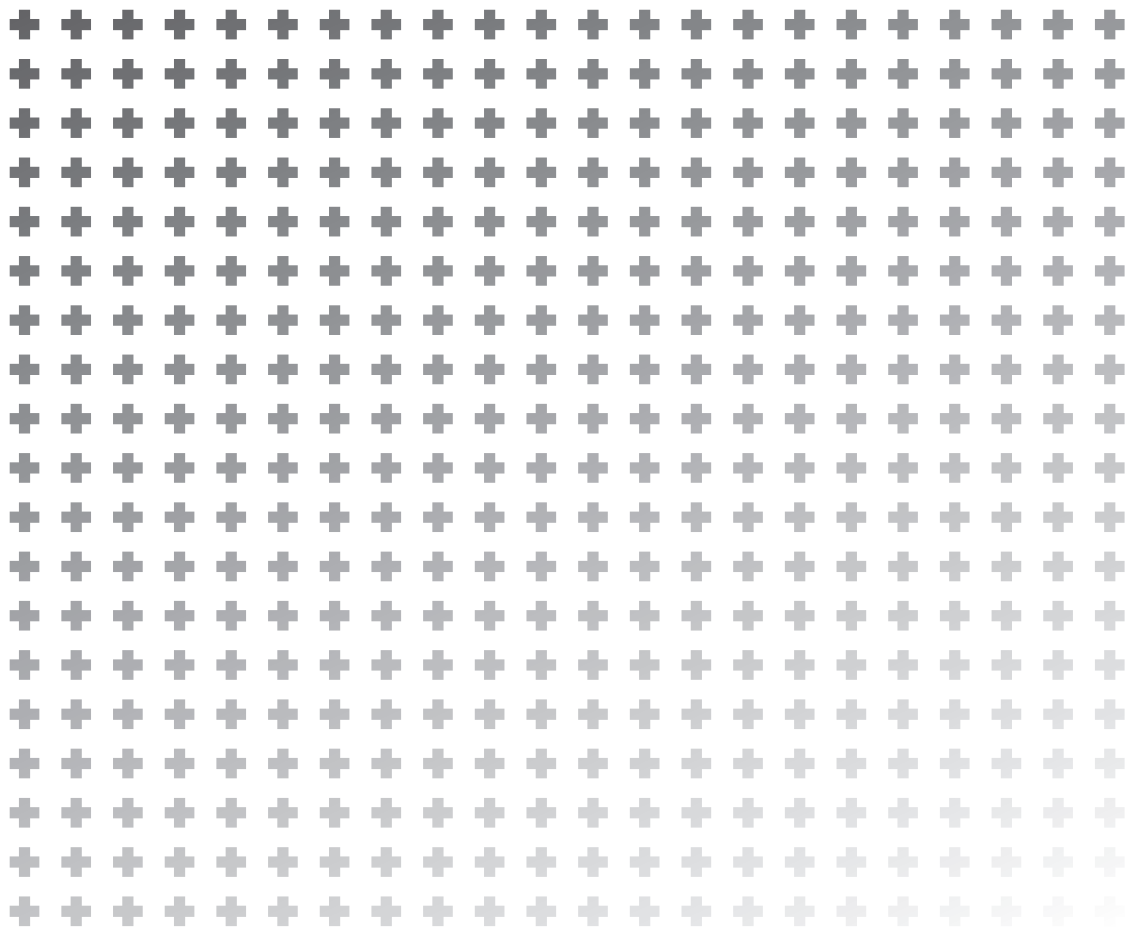
Het tweede deel bestaat uit vragen die de apotheker kan voorleggen aan zijn patiënt. De vraagstelling is telkens stapsgewijs opgebouwd rond een bepaald gezondheidsprobleem. Het is uiteraard niet de bedoeling om exhaustief te zijn; de vragen vormen veeleer een hulpmiddel bij de eerste hulpverlening. Met deze vragen kan de apotheker de patiënt geruststellen en hem zo nodig doorverwijzen naar de huisarts. Dit boek wil zeker geen aanspraak maken op volledigheid. In de eerste plaats is ernaar gestreefd om een waaier aan taalkundig juiste vragen aan te bieden.

Het derde deel ten slotte omvat een tweetalige woordenlijst van 700 termen en woordcombinaties met betrekking tot het apotheekwezen. Met de kennis van deze woordenschat kan de apotheker zich al behoorlijk uit de slag trekken.

Zoals alles is ook dit boek voor verbetering vatbaar: suggesties en opmerkingen zijn altijd welkom, “sans critique, il n’y a pas de progrès”.

Stéphane Ostyn
Taaldocent Medisch Frans
Instituut voor Levende Talen – KU Leuven

I. Basiswoordenschat

1. De actoren

1.1. De apotheker en zijn patiënt

patient + werkwoord: wie doet wat?

(le patient)

avoir mal		
souffrir de	(douleurs, troubles)	<i>[lijden aan]</i>
ressentir des	(douleurs)	<i>[gevaarworden]</i>
avoir du mal à		
éprouver <i>[ondervinden]</i> des difficultés à		
se plaindre de	(douleurs, difficultés)	la plainte
consulter son pharmacien		
consulter un médecin		la consultation
prendre (un) rendez-vous chez le	~	
se faire soigner		

pharmacien + werkwoord: wie doet wat?

(le pharmacien)

délivrer un médicament		la délivrance
conseiller		le conseil
♦ ant. déconseiller un ~		
expliquer la posologie		
envoyer chez le généraliste /spécialiste		<i>[doorverwijzen]</i>

1.2. Interactie met de patiënt

1.2.1. Formules de salutation

Bonjour Monsieur / Madame / Mademoiselle
Au revoir.
Bonne journée / après-midi / soirée.
Bon week-end.

1.2.2. Demander quelque chose

- Je peux vous aider?
Que puis-je faire pour vous?
Qu'est-ce que je peux faire pour vous?
- Avez-vous une ordonnance?
Avez-vous votre carte SIS?
Pourriez-vous me donner votre carte SIS?
Puis-je vous demander votre carte SIS?
- Vous payez comment?
Vous souhaitez payer comment?
En liquide ou par bancontact?

1.2.3. Mieux entendre / mieux comprendre

Pourriez-vous parler plus fort / plus lentement, s'il vous plaît?
Pourriez-vous répéter, s'il vous plaît?

1.2.4. Répondre

☒ Répondre affirmativement Bien sûr. Evidemment.	Répondre négativement Désolé, ... Je regrette, ...

1.2.5. Remercier

☒ Remercier quelqu'un Merci bien. Je vous remercie.	Répondre à un remerciement De rien. Il n'y a pas de quoi. Avec plaisir.

2. De geneesmiddelen

2.1. De woordcombinaties van *médicament*

médicament + werkwoord: wie doet wat?		
(un médecin)	prescrire un médicament ♦ syn. ordonner un ~ administrer un ~	une prescription une ordonnance l'administration
(un pharmacien)	conseiller un médicament ♦ ant. déconseiller un ~ commander un ~ délivrer un ~	le conseil la délivrance
(un patient)	prendre un médicament ♦ syn. consommer un ~ absorber un ~ appliquer un ~ [aanbrengen] être traité par un ~	la prise de ~ la consommation l'absorption l'application le traitement
(un médicament)	prévenir une maladie atténuer [verzachten] une douleur soulager [verzachten] une ~ combattre une infection guérir une maladie	la prévention la guérison

2.2. De verschillende types geneesmiddelen

Formes solides	combinatoire
un comprimé [<i>tablet</i>]	avaler sucrer [<i>zuigen</i>] croquer [<i>stukbijten</i>] dissoudre [<i>oplossen</i>]
une capsule, une gélule	avaler vider une ~ et la mélanger à
un(e) granule [<i>korrel</i>]	laisser fondre sous / sur la langue croquer
une pastille [<i>zuigtablet</i>]	sucrer
une pilule [<i>pijl</i>]	avaler
une poudre en sachet	dissoudre

Formes liquides	combinatoire
un aérosol	inhaler vaporiser (dans la gorge)
une ampoule	boire diluer [<i>verdunnen, oplossen</i>] injecter (à l'aide d'une seringue)
des gouttes (f.) [<i>druppel</i>]	diluer dans un verre d'eau mettre dans le nez, les yeux, ... mettre sur la langue
un sirop	boire
une solution [<i>oplossing</i>]	boire se rincer la bouche se gargariser [<i>gorgelen</i>]
une suspension	boire

Formes dermiques	combinatoire
un anneau [<i>ring</i>]	introduire dans le vagin
une crème	appliquer / étendre
un gel	appliquer / étendre
un patch	coller poser
une pommade [<i>zalf</i>]	appliquer / étendre
un suppositoire [<i>zetpil</i>]	introduire dans le rectum

2.3. Gebruiksaanwijzing

Prenez ce médicament

*à jeun
avant / pendant / après les repas
à distance des repas (1h avant ou après)
le matin / le midi / le soir
avant d'aller dormir
avec de l'eau / avec un peu d'eau.*

Mettez ces comprimés dans un peu d'eau.

Laissez fondre ces granules dans la bouche.

Avalez ces comprimés sans les croquer.

Ne croquez pas les gélules.

Prenez-en une cuillère à café / à dessert / à soupe trois fois par jour.

Gargarisez-vous avec cette solution matin et soir.

Faites régulièrement des inhalations.

2.4. De WHAM-vragen

Tout pharmacien est tenu à poser quelques questions-clés qui l'aideront à savoir pourquoi le patient vient le voir et quels conseils ou médicaments il peut lui suggérer.

■ **Wie heeft de klachten?**

A qui est destiné le produit?

C'est pour vous?

■ **Hoe lang bestaan deze klachten al?**

Depuis combien de temps avez-vous mal?

Depuis quand souffrez-vous de ces symptômes?

■ **Welke acties hebt u zelf reeds ondernomen om de klachten te verhelpen?**

Avez-vous déjà pris quelque chose contre la douleur?

Est-ce que vous avez déjà été voir un médecin?

■ **Welke medicatie gebruikt u momenteel al?**

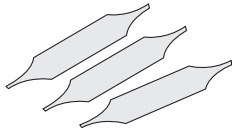
Prenez-vous déjà des médicaments? Lesquels?

Êtes-vous allergique à certains médicaments? Auxquels?

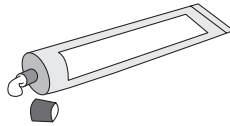
2.5. Vragen over het strikt volgen van de therapie

- *Vous arrive-t-il d'oublier de prendre votre médicament?*
- *Êtes-vous quelquefois négligent dans la prise de votre médicament?*
- *Lorsque vous vous sentez mieux, vous arrive-t-il de cesser [ophouden] de prendre votre médicament?*
- *Si vous vous sentez moins bien quand vous prenez votre médicament, vous arrive-t-il de cesser de le prendre?*

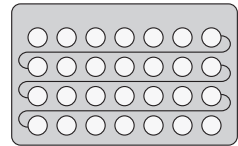
2.6. De soorten verpakkingen

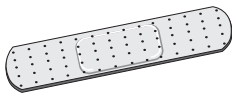
Une ampoule

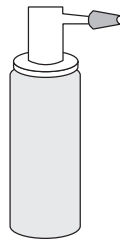
Un tube

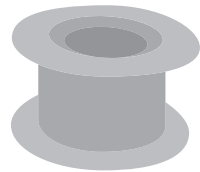
Une plaquette

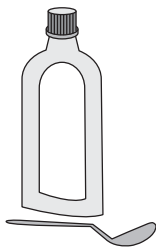
Un pansement

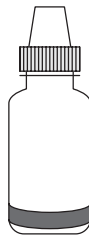
Un spray

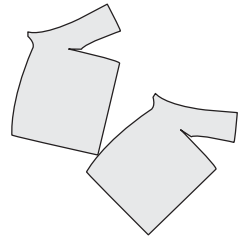
Du sparadrap

Un flacon

Un flacon-doseur

Un sachet

[Dit boek is online te koop \(klik hier\)](#)

In Vlaanderen, Brussel en omstreken komt de Vlaamse apotheker steeds meer in contact met Franstalige of anderstalige patiënten die zich in het Frans uitdrukken of behelpen. Patiënten zijn ook mondiger geworden en richten zich gemakkelijk tot hun apotheker voor een eerstelijnsanamnese. Dit boek wil de apotheker een waaier aan medische vragen aanreiken die tijdens het overleg met de Franstalige patiënt kunnen worden voorgelegd. Met behulp van taalkundig juiste vragen kan de apotheker zich geheel toeleveren op de interpretatie van de klachten en een juiste hulpverlening.

Dit boek omvat drie delen. In een eerste deel wordt aan de hand van overzichtelijke kaders de medische basiswoordschat van het apothekewezen aangebracht. Hierin zijn ook, per specialiteit, een aantal korte anamneses in het Frans en het Nederlands opgenomen. Een tweede gedeelte bestaat uit een tweetalige lijst van anatomische termen die regelmatig worden gebruikt in de apotheek. Het derde deel biedt een tweetalige woordenlijst van 700 termen en hun woordcombinaties aan.

Aan dit vademecum hebben verscheidene apothekers hun medewerking verleend. Zij hebben aangegeven welke vragen de apotheker volgens hen aan zijn patiënt zou kunnen stellen alvorens hem verder te helpen of naar een arts te verwijzen.

Stéphane Ostyn doceert o.a. medisch en biomedisch Frans aan de Faculteit Geneeskunde van de KU Leuven. Tweetalig van opvoeding en opleiding (UCL - KU Leuven) was hij een tiental jaren werkzaam aan het Unité de Linguistique française van de UCL alvorens zich toe te leggen op de vakspecifieke communicatie in het Frans aan het Instituut voor Levende Talen (KU Leuven). Hij publiceerde eerder *Medisch Frans voor artsen*.

9 789033 493546